

> Retouradres Postbus 315 3500 AH Utrecht

Bureau van het CvTE
Muntstraat 7
3512 ET Utrecht
Postbus 315
3500 AH Utrecht
Nederland
www.cvte.nl

Contactpersoon
Marjo van Vliet
Clustermanager van o.a.
Nederlands havo/vwo
030 28 40 700
m.vanvliet@cvte.nl

Datum 24 mei 2024
Betreft centraal examen Nederlands vwo eerste tijdvak

Geacht LTN-bestuur,

Hartelijk dank voor jullie brief met suggesties voor aanpassingen van het correctievoorschrift en voor de constructieve insteek die daaruit blijkt. Hartelijk dank ook voor de complimenten (in uw handreiking) over de vernieuwde vraagtypes; het is plezierig dat ook de vakvereniging van docenten Nederlands de meerwaarde van deze nieuwe vraagtypes in het Centraal Examens erkent en onderstreept.

Hieronder verhelderen we eerst het idee achter het nummeren van antwoorden. Daarna lopen we uw verzoeken over specifieke examenvragen langs. We hebben de ingebrachte punten zorgvuldig besproken en zijn tot de conclusie gekomen dat we niet kunnen meegaan in jullie wijzigingsvoorstellen. Het correctievoorschrift blijft dan ook ongewijzigd. Graag geven we hieronder per opgave een toelichting op deze keuze.

Nummering

Dit punt heeft u ook in uw brief over de havo-examens genoemd. Graag geven we hier dezelfde reactie op. We herkennen dat het beoordelen van antwoorden waarbij kandidaten een opsomming moeten geven problemen kan opleveren. Niet voor niets is hier in het correctievoorschrift een Algemene regel over opgenomen (3.5): "indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde antwoord." Het verzoek aan leerlingen om hun antwoorden te nummeren was louter bedoeld als hulp voor de correctoren, en we vinden het spijtig dat dit verzoek nu tot extra discussie leidt.

Voor nu blijft Algemene regel 3.5 onverkort van kracht, ongeacht de nummering die leerlingen zelf aanbrengen en ongeacht of leerlingen überhaupt hun antwoordelementen nummeren (want ook in dat geval kan het antwoord inhoudelijk beoordeeld worden). We zullen ons voor volgend jaar beraden op de vragen hoe zinvol het is om leerlingen om nummeringen te vragen en of hier wellicht aanpassing van de algemene regels wenselijk is.

Vraag 23

De kern van vraag 23 is dat kandidaten twee overeenkomstige kenmerken tussen de gasten van vroeger en nu aanwijzen. Een van de juiste antwoorden is dat

beide groepen voor rust of voor hun gezondheid komen. Waarschijnlijk bent u het met ons eens dat het onjuist is als een kandidaat hier antwoordt met 'Beide groepen komen voor hun vakantie/plezier/vertier/recreatie'. Dit geldt immers enkel voor de huidige groep gasten, maar zeker niet voor de gasten van vroeger die het sanatorium noodgedwongen bezochten, in de hoop van hun tbc te herstellen.

Het alternatief 'ontspanning' valt wat ons betreft onder deze laatste groep foute antwoorden, die een meer positieve connotatie/associatie hebben. Van Dale geeft als woordbetekenis van 'ontspanning' een meer ingeperkte betekenis dan 'rust', namelijk 'het lichamenlijk en geestelijk tot rust (doen) komen, m.n. nadat men zich heeft ingespannen'. Van Dale geeft ook enkele verwante termen als 'vertier' etc. 'Ontspanning' heeft dus een engere, en impliciet duidelijk positievere betekenis dan 'rust'. Tbc-patiënten kwamen niet per se 'geestelijk' tot rust in het sanatorium, noch hadden ze zich eerder 'ingespannen', zoals deze definitie stelt; het ging juist om een fysieke noodzaak tot rust.

Ten slotte wijzen we erop dat het antwoord 'Beide groepen kwamen voor rust' niet als een juist antwoord kan worden uitgesloten. In tekst 2 zelf wordt dit weliswaar niet vermeld over de gasten van vroeger, maar wel in de noot 1 bij tekst 2. Als kandidaten hun antwoord hieraan ontleen, kunnen wij daarmee dit antwoord ten enenmale niet uitsluiten. Uw opmerking dat "mensen die vroeger naar de sanatoriums kwamen, (...) daar mogelijk ook ontspanning hebben ervaren", beschouwen wij als een buitentekstuele aanname, die nergens in de tekst (of in de noot) wordt aangeroerd. We zien dus geen reden om het correctievoorschrift bij opgave 23 te wijzigen.

Vraag 26

punt 1

Graag merken we allereerst op dat het antwoord 'Moeder en zoon lijken niet (langer) vijandig tegenover elkaar' oorspronkelijk niet in het correctievoorschrift stond; het is na de testcorrectie juist op basis van docentcommentaar als extra optie aan de lijst goede antwoorden toegevoegd. In alinea 3 is duidelijk sprake van oorlogsbeeldspraak rondom de moeder ("veld van verbittering" (r. 27), "lijkt op een gevecht" (r. 30), "regelrechte oorlog" (r. 33). In alinea 1 werd bovendien al gesteld dat moeder en zoon "allebei intensief bezig [lijken (!)] de ander mentaal uit te wissen". Als kandidaten deze oorlogsbeeldspraak en de mentale strijd van de moeder met elkaar in verband brengen – en daar valt zeker wat voor te zeggen –, begrijpen wij de interpretatie van kandidaten dat moeder en zoon 'vijandig' tegenover elkaar staan. Dat was de overweging dit antwoord nog als een (voldoende) goed antwoord aan het cv toe te voegen.

U stelt daarbij vooral het onderscheid 'lijken/zijn vijandig' ter discussie. In alinea 9 praten moeder en zoon nog altijd niet met elkaar, maar leunen ze achterover met iets "wat lijkt op tevredenheid" (r. 133). Let wel: in alinea 9 ontbreekt elke aanduiding dat moeder en zoon weer *on speaking terms* zijn of dat ze hun geschil daadwerkelijk hebben bijgelegd. Ze zijn alleen weer bij elkaar en ogen/lijken tevreden. Daarin blinkt hoogstens de suggestie door dat ze niet langer vijandig zijn tegenover elkaar. Beiden zouden echter nog steeds een heftig geschil kunnen hebben; dat valt niet uit te sluiten op basis van alinea 9. In die zin zetten kandidaten een onjuiste denkstap als ze stellen dat 'moeder en zoon niet langer vijandig zijn tegenover elkaar'.

Er is hier dus hoogstens sprake van de suggestie: ze lijken niet langer vijandig tegenover elkaar. Bij deze min of meer literaire tekst zijn wij dat als een fijnzinnig maar essentieel onderscheid, dat hopelijk juist mooi kan differentiëren tussen sterkere lezers en de wat zwakkere kandidaten. We zien dus geen reden om op dit punt het correctievoorschrift te wijzigen.

punt 2

Vraag 26 vraagt weliswaar expliciet om twee verschillen in de beschrijving van moeder en zoon, maar we begrijpen uw lezing dat het tweede verschil enkel op de moeder zou kunnen slaan. Naar onze smaak tast dit de kern van het cv bij deze

opgave niet of onvoldoende aan. Anders dan bij gesloten vragen (inclusief citeervragen) het geval is, kunnen correctoren bij open vragen immers antwoorden goed rekenen die zij binnen de bandbreedte van de 'kern van een goed antwoord' vinden vallen.

Bureau CvTE

Datum
24 mei 2024

Wij willen de docenten nogmaals bedanken voor de constructieve feedback tijdens de examenbesprekingen.

Met vriendelijke groet,

Marjo van Vliet
Clustermanager talen havo en vwo
College voor Toetsen en Examens

mede namens
Jacqueline Evers-Vermeul
(voorzitter CvTE-vaststellingscommissie CE's Nederlands havo en vwo) en
Patrick Rooijackers (Cito-toetsdeskundige CE's Nederlands vwo)